

**Державний вищий навчальний заклад
УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Центр інформаційних технологій

Володимир Нелюбов, Олексій Куруца

ПРЕЗЕНТАЦІЯ НАВЧАЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ

АВТОРСЬКІ ПРАВА

Це ознайомча версія презентації в форматі PDF, в який не відтворюються: відео, звук, ефекти анімації тощо.

Повнофункціональна версія презентації в форматі PowerPoint розміщена за адресом <https://bit.ly/31q8qXV>

В статті розглянуто основні положення авторського права, яких необхідно дотримуватись при створенні презентацій навчальних і наукових матеріалів.

Рецензенти:

– кандидат юридичних наук, професор, завідувач кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права УжНУ, Трачук П. А.;

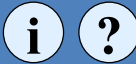
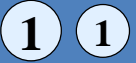
– кандидат юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного права УжНУ Динис Г. Г.

Рекомендовано до публікації науково-методичною радою ДВНЗ «УжНУ» (протокол № 5 від 22 жовтня 2020р.), затверджено Вченою Радою ДВНЗ «УжНУ» (протокол № 7 від 27 жовтня 2020р.)

© В.О. Нелюбов, О.С. Куруца, 2020

© УжНУ, 2020

Робота зі статтею здійснюється керуванням кнопками і клавішами.

Значки	Дії
	Для відтворення мультимедіа (анімація, відео, звук) клацніть мишкою по об'єкту, на який указує палець.
	Для переходу до інших статей використовуйте ЗМІСТ, який розташовано на головній сторінці збірнику
	Для переходу до наступного слайду клацніть у будь-якому місці поточного слайду або натисніть клавішу Page Down, або N, або →, або пропуск.
	Для переходу до попереднього слайду натисніть клавішу Backspace, або Page Up, або P, або ←.
	Для завершення роботи клацніть значок або натисніть клавішу Esc.
	Дотримуйтесь наших рекомендацій і порад, позначених значком.
	Клацання по значку виводить довідку про термін або об'єкт. Повторне клацання по значку приховує довідку.
	Цифрою у кружечку позначені рисунки та посилання на них у тексті.

Авторські права

По суті презентація навчального матеріалу, чи то лекція-презентація, чи то е-підручник у формі презентації – це ваша інтерпретація знань і досвіду багатьох людей з певного питання або проблеми. Щоб навчальні матеріали були цікавими і дійсно корисними, необхідно вивчити, проаналізувати і узагальнити як можна більше публікацій з певної теми. У цьому контексті при створенні вами навчальних матеріалів природним є використання чужих ідей, думок, висловлювань, малюнків, фотографій, відеокліпів і т. п. Однак необхідно розуміти, що використання таких об'єктів без відповідного посилання або придбання ліцензії порушує права їх авторів, які захищаються законом [1], є плагіатом і передбачає кримінальну та моральну відповідальність. Тому розглянемо основні вимоги авторського права, яких обов'язково слід дотримуватися при створенні презентацій навчальних матеріалів.

До об'єктів авторського права належать:

- літературні письмові твори;
- виступи, лекції, промови, проповіді та інші усні твори;
- комп'ютерні програми;
- бази даних;
- музичні твори з текстом і без тексту;
- аудіовізуальні твори;
- твори образотворчого мистецтва;
- фотографічні твори;
- ілюстрації, карти, плани, креслення, ескізи.

Для виникнення і здійснення авторського права не вимагається реєстрації твору чи будь-яке інше спеціальне його оформлення, а також виконання будь-яких інших формальностей. **Авторське право на твір виникає з моменту його публікації.**

Зазвичай захищені об'єкти позначаються знаком авторського права ©, після якого зазначаються прізвище та ініціали автора і рік першої публікації твору.

При створенні е-навчальних матеріалів найбільш часто правопорушення виникають при:

- використання неліцензійного програмного забезпечення;
- використання ілюстрацій, фото, аудіо та відеокліпів, інших графічних матеріалів;
- плагіаті, тобто присвоєння авторства на чужий твір науки, літератури, мистецтва або на чуже відкриття, винахід чи раціоналізаторську пропозицію, а також використання у своїх працях чужого твору без посилання на автора.

Неодмінним елементом інформаційної культури в суспільстві є правомірне використання об'єктів авторського права.

Для плагіату типове:

- вкрасти ідею або слова іншої людини і видати їх за власні;
- вкрасти художній, науковий або інший твір або роботу і видати їх за свої.
- використовувати результати роботи іншої людини без вказівки джерела, звідки вони були взяті;
- представити вже існуючу ідею або продукт як новий і оригінальний;
- копіювання чужої роботи або її частини (як без, так і з відома автора) та оприлюднення її під своїм іменем;
- подання суміші власних і запозичених в інших аргументів без належного цитування джерел;
- перефразування або переклад на іншу мову чужої роботи без посилання на оригінального автора або видавця;

По суті порушення авторських прав кваліфікується як крадіжка, яка передбачає такі види відповідальності:

- відшкодування моральної шкоди,
- відшкодування збитків,
- стягнення доходу, одержаного в результаті порушення
- виплата компенсації замість відшкодування збитків/стягнення доходу,
- заборону опублікування творів, їх змісту, випуску фонограм/відеограм тощо.

Як видно зі списку, основне – це фінансова відповідальність, яка може бути досить суттєвою, особливо у випадку, коли продукт створений з порушенням авторських прав і використовується для отримання прибутку. У цьому випадку щоб уникнути проблем обов'язковим є укладання угоди з авторами, особами або установами, які володіють майновими правами на використання об'єктів авторського права.

Однак для продуктів, створені не для отримання прибутку, наприклад, для навчальних матеріалів різноманітного призначення, в тому числі і електронних видань, діє презумпція авторського права щодо академічних матеріалів, яка передбачає суттєве спрощення при використанні об'єктів авторського права. В цьому випадку достатньо дотримуватися загальних правил цитування, робити посилання на використані джерела, наводити дані щодо відкритої ліцензії.

Авторам навчальних матеріалів, що працюють в закладах освіти слід розрізняти право на авторство від права на володіння.

Право на авторство підтверджується зазначенням прізвища та імені автора на титульній сторінці навчального матеріалу.

Право на володіння зазвичай належить освітньому закладу, в якому створено навчальний матеріал. Це право підтверджується зазначенням атрибутів (логотип, назва) освітнього закладу на титульній сторінці навчального матеріалу, а також номером і датою протоколу у якому надано дозвіл на публікацію.